

Telegraful Roman

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pe un an 24 coroane.

Pe patru luni 12 cor. — Pe trei luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze
Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», str. Măcelarilor Nr. 45.

Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepubliați nu se înapoioiază.

INSETIUNILE:

Un șir cu litere mărunte pentru întâia oară 30 fil,
pentru a doua- și a treia oară cete 20 fil.
Pentru inserare mai mare după invocătură.

Fi-va pace în 1918?

Afacerea păcii separate rusești. —
Societatea Americana.

Un distins și cunoscut diplomat olandez a făcut unui ziar din Amsterdam următoarea prele declarată:

Mă întrebă: Fi-va pace în 1918? Nu! Hotărât: nu. Dimpotrivă, după toată probabilitatea, se vor pune la cale pregătiri de pace. Am zis o todeană, că acest răsboiu se dă între englezi și germani. Deoarece puterea acestor doi popoare nu se poate stabili înainte, nici sfârșitul răsboiului nu se poate prevedea. Alianții Angliei nu vor veni proprii. Din punct de vedere economic și financiar, ei afără atât de mult de Anglia, încât dela sine nici nu pot să voească pacea, ori și că li-ar fi slabit puterea.

Pilda cea mai bună este Rusia. Acolo anarhicii pregătesc pacea, căci fiecare și setos de pace, fiecare, afară de cei ce poartă răspunderea în această mare tară. Bărbății de stat responsabili ai Rusiei nu îndrăznesc să primească asupra lor răspunderea, pentru că se simfesc legăți prin invoi.

Dar nu trebuie să credem nici de cum, că temerea aceasta ar avea bază morală.

Ei se tem numai de aceea, că desfășându-se de înțelegere nu vor mai avea bani și marfă. Dacă totuși Rusia ar face pace, iar Germania prin minunata sa destioinicie de organizare ar izbuci nu numai ca Rusia să se îngrijească de sustinerea proprie, ci să furnizeze și Germaniei articolele necesare, ar inceta și primejdii păcii separate a celorlalte state din Înțelegere. Sub raportul acesta se poate

spăra foarte mult dela evenimentele rusești, deși speranțele acestea n'au să se implicească în viitorul apropiat. A doua probabilitate se poate naște, — ori și că s'ar părea de ciudă, — în urma intervenției Statelor Unite. În declarația de răsboiu americană lumea a văzut o manoperă de înarmare împotriva Japoniei. Nu tagădiesc, am cumpănat și eu credința asta. Cauza principală este *insă alta*.

Statele Unite au uitat de doctrina lui Monroe și voiesc să aibe cuvânt cu prilejul tratativelor europene. Wilson însărcină să ajungă acest scop cu sprijinul și rolul de apostolul păcii. Dacă această tragedie de săh-i-ar fi reușit, președintul Wilson ar fi condus tratativele de pace. Dar, fiindcă nu i s'a brodit, n'a avut alt mijloc de «a-și spune cuvântul», decât astă, că la tratative se va prezenta și dânsul ca parte beligerantă. Acum, când America a intervenit, este foarte firesc că ea nu voește deocamdată pacea. *Nici nu visează să trimită milioane de soldați în Europa*, dar americanii său, că numai atunci vor fi luati în serios ca stat purtător de răsboiu, dacă s'au și luptat. De aceea vor face tot ce se poate, ca să trimită vreo jumătate de milion de oameni în Franță.

Dacă au facut treaba aceasta, vor putea zice, că și dânsii său luptă și vor îndatora pe alii beligeranți, dar nu se vor îndatora pe sine de a nu încheia pace separată, ci dimpotrivă ei însăși se vor folosi de prilejul de a porni tratativele de pace. Când lucrurile vor ajunge până aici, nici Anglia nu va mai putea să opună rezistență.

Inainte de a sosi rândul tratativelor de pace, trebuie să se petreacă următoarele lucruri:

1. După armistițiul răsăritean trebuie să urmeze nu numai încheierea de pace, ci impreuna cu pacea trebuie să se restabilească și linisteala interioară a Rusiei.

2. America, fie și în măsură neînsemnată, trebuie să participe la lupte, să ca se poate începe tratativele de pace, și să libereze Franța și Italia de sub îmrăuirea Angliei. Toste acestea cer putere. Pe frontul apusean, cu totă siguranță, au să se înveasă la primăvara luptele cu participarea americanilor. Astfel Europa să fie fericită, dacă în jumătatea a două din anul 1918 va putea fi vorba de încheierea păcii, ale cărei tratative au să dureze cel puțin o jumătate de an.

Aceasta este cauză, — sfârșeste diplomaticul, — că în 1918 nu aștept pacea, ci numai preparativele păcii.

Din parlament. În ședință din 5 I. c. în cursul desbatărilor asupra nouului program al guvernului a vorbit deputatul Stefan Szabó (part. ţărănesc), aprobad programul guvernului, deosebi în ceea ce privește programul dreptului electoral și chestiunea armatei. Oratoriul aprobă punctul de vedere al ministrului președinte și cu raport la problema păcii, și respinge ideea de *pace cu orice preț*, declarând că dreptul nemărginit al liberării dispune de sine și, de care vorbesc reprezentanții boșeviștilor, ar însemna morămintul Austro-Ungariei. Tână bosevistică este, zice contele Andrássy, a trăgării tratativele de pace pentru a face propagandă revoluționară. Astfel de tendințe trebuie combatute energetic.

După observațiile, în ceea ce priveste personală, facute de Oéza Polónyi, a luat cuvântul contele Apponyi pentru a-și motiva

atitudinea cu privire la programul guvernului. Vorbește despre *transacțiile cu Austria*, ca despre un punct care în modul prezintă greutăți pentru viața partidelor, căci guvernul a șintat să băstreze pe seamă vitorul parlament dreptul și putința de a hotără în afacerile transacției. Oratoriul, după aceasta, la reforma armatei.

În ședință din ziua următoare s'a continuat discuția asupra nouului program al guvernului. Ladislau Fényes a criticat activitatea cabinetului Wekerle, și a criticat cu deseoare pe ministru de justiție Vázsonyi. Mai ales a criticat felul cum se aplică cenzura. Răspunde Vázsonyi și respinge invulnerabilitatea. Declără, că nu va suferi ca ledine bosevistice să se respindă la invulnerabilitatea sa într-o lăuntrică.

Cuvenită a ministrului Vázsonyi a fost des interrupță.

Ameliorarea dotării jumătății preotești

O chestiune dintre cele mai complicate este chestiunea imbanățării dotării preoților noștri.

S'a scris mult despre această afacere. Si se vorbește și discută și mai mult asupra ei la întâlnirile și întâlnirile de preoți.

Oamenii, în focul desbatării pentru mijloacele cele mai potrivite în rezolvarea afacerii ce-i preocupă, uită uneori de urmările ce s'ar naște din modalitățile propuse pentru deslegarea acestor probleme vitale.

Chestiunea, cum am zis, e complicată, și e gingeșă, va fi bine să să fim cu ochii în patru și să nu neprimim.

Trei sunt modalitățile, care se susțin mai potrivite în rezolvarea chestiunii.

Una susține, că ameliorarea dotării preoților să se facă exclusiv din visiteria statului, stergându-se toate stolice, care formează o poziție pro-

aplicării de pietri scăpitoare, moaștele sfintări, și ele făcătoare de minuni și icoane.

In dreptul purtătoarelor de moaște, în dreptul icoanelor scumpe, în fața altării deoarpe și de altă ard luminări mari și groase, în jurul cărora își joacă lumina un incalculabil număr de luminări mai mici, însă de diferite înălțimi. Lumuria și mirosul de cără sunt năbușitoare, — ca și înălțimile capeliei sănătății Morânt sau în peșteră nașterii Mântuitorului în Belieem.

Pretutindeni îl împiedică de picturale povaslavonice ingenunchiați împărății Alostropetnicia cerească; în dreptul moaștelor ingheșuale și strivitoare, fiecare voind să sărute acoperământul, sau în zile de sărbătoare bisericăescă chiar măna, față și osadele relievelor sfinte, bine înțelese, lăsând obolul să creștinească după că îl fărtă punge de fiercare. În zidurile din catacombe odihnesc în somnul veșniciei călugării cei cari în exiazul lor religios au hotărât însăși a fi îngropăți de vii chiar în locul unde că au mai trăit zidii și se dădeau dacea cerșei, prin o deschizătură mobilă, hrana și apă. Într-un din capele vedem douăspuseze sicrii, unde sunt depuse rămășițele celor doisprezece greci cari au construit lavra. Capela nefind închepătoare, coscugle

sunt suprapuse, aşa, că primul supoartă pavora celor unsprezece răposări. Numele Părintilor din catacombe însă ne sănătățesc, iar despre îsprăvile lor în viață n'am auzit nimic. Cine dințor noi de dincoace de grăjia rusă poate spune ceva despre Sfântul Efrem, Agrip, Nectare, Pimen, Alipie, Spiridon, Onufrie, Timofei, Macarie și ceilalți? În Rusia totuși, unde aceste sfinte obraze au trăit și s'au înălțat prin faptele lor la rangul cel mai adeles teritoriul distincțional paradișul, nu-înțoch creștin care să nu proslăvescă memoria lor. Printre acestea s'au strecturat mai lese «ca funia prin urechile acușită către priini și episcopi, — de pildă: Nicolae, fost print de Cernikov; Merenie, fost episcopul Smolenscului; Efrem, fost episcopul Pereișovlăului; și alii, și alii. Sexul feminin are și el căteva reprezentante: cea mai de seamă este Juliană, fecioară de neam prinsiar. Într-un scrier de argint masiv rezupără trupul sănătății Nestor, premergătorulegeatorilor de fapte și antichități din istoria creștinismului rus, și care și închinăce monahismului viața încă din anii tineretii abia în răsărire. Oarecum stranie impresie face prezența legendarului Ercule rus, eroul lui Muromot, printre sfintii de statură obișnuită, și care nu s'au

FOIȘORA

Catacombele din Kiev

De H. Roscoghi.

(Sfărșit).

Sarlatanii, imbrăcați în vestimentă de pelerin, fie că cunoște înzisii poziții sfinte, fie că știu ceva de la unice, învățăsesc treburii aducătoare de căști, explodând credulitatea și naivitatea celor simpli. Cu colecția de prețiose moaște și amintiri deosebite, ce și le procură de orunde, sarlatanii face o negustorie pe largă care negustorul cel mai sărat are nevoie de neprincipat. În sacu pelerinului sărătan sunt de valoare: cruciul, mitanii, iconițe din Nazaret, situle cu apa Iordanului, — ba și achile din crucea pe care fu răsărit Domnul Isus Cristos, o bucată de postav din fusta purtată de Sfânta Fecioară...

Dar să ne stărem printr'un nodorul tixit, pentru a ne coborâ în catacombele mănăstirilor Kievlui, — și văzăiem ce reprezintă una din raritățile pământii. Schilavi și orbi ne întămpină la intrarea în văgăuni, cărora și pe fiecare treaptă de-o parte și de altă parte privesc. Penelul unui Hogarth ar găsi cu prisosință subiecte de redat pe pânză. Cărțisorul rus este o spe-

blematică, și în felul cum se practică și este umilitoare pentru statul preoțesc. Altă modalitate își pune totă răbdăd în principiu «noi prin noi înșine». Salarierea preoțimii, — susținaderenții acestei modalități, — duce la funcționarism și rupe toate firile de legătură sufelească cu credincioșii. În urmă, imbuñătățirea dotației să se facă prin *urcare* stolerelor conform cerințelor vremii.

A treia modalitate ar fi, ca ameliiorarea dotației să se facă prin regularea incasării stolerelor existente și prin urcarea salarului fundamental de stat și a cvinvenalelor.

Toate aceste păreri își au susținătorii lor serioși.

Emilian Stoica, bunăoară într'un articol publicat în coloanele acestui ziar pledează cu răvnă pentru *urcarea* stolerelor, și solicită uniformizarea lor regională după protopopătatea prin sinoadele protopopești.

Părerea mea modestă este, că ar fi nepotrivit lucru să se steagă stolele pe motive de puțini greutăți. Nepotrivita ar fi și sălarierea preoților *numai* din vîrstări statului. Nici trebuie să ne păstrăm în sinul credincioșilor, că mai puternice legături, ca să ne putem căsița cel puțin absolut necesar pentru existență.

Dacă, de altă parte, s'ar face urcarea dotației din partea bisericii, aceasta n'ar provoca oare micșorarea dotației de stat? Mai în zilele trecute se scria în unele zare, că noi preoțimea ort. română nu trăim în neajunsuri, și că n'avea tocmai trebuință de sprijinul statului.

După a mea părere nu trebuie urcate stolele, ci ar face bine sinoadele protopopești, dacă s'ar ocupa de modalitățile potrivite pentru incasarea lor și mai ales a lectoralului și prestațiunilor de lucru. Aceste modalități să se aplică cu aprobația autorităților superioare bisericii. Ar fi binefacere adeverătă pentru preoțime, ca acolo unde există bir și zilele de lucru, aceasta să se achite numai în natură, cecace ce bună chibzulează arătă.

Cred însă, ca pe lângă aceasta, sinoadele protopopești să solicite intervenirea autorităților și corporațiunilor înalte băsericii la locurile cuvenite pentru urcarea dotației fundamentală de stat și regularea asemnării cvinvenalelor care numai pe jumătate se capătă.

Prinvin cinstiți prieteni! Dacă cum să promite mai multă izbândă.

Să ne rezervăm poate pentru alte timpuri exploatarea terenului propriu,

distins decât prin renunțarea desăvârșită la cele pământene, prin devotamentul lor pentru canoanele mănăstirești și prin munurile atribuite lor de Inchipuirea generală a credinciosului rus.

Acum să vizăm și catacombele din miezul muntei, desăvârșită prin o prăpădere amețitoare. Pe drumul ce ne conduce dincolo de prăpăstie, deosept și de altă înțăritări sunt două fântâni a căror apă tămaduoitoare aduce suferință de tot felul; iar în apropiere este un pom venerat de toți, pe care l-a sădit întemeitorul laievii, Sfântul Anton, — cel puțin, aşa zis călugăr. În avideitatea pelerinilor și a credincioșilor de a avea o frumuseță ori o fărâmă de coajă macar, din pricina dorinței lor avide pomul ajunge într-un hal de jeperele tristă; ba unii rup cu dinți fărâmele de coajă ori lenii din trunchiul pomului. Fanatismul nu menajează nimic. Însă voi și amar de necenzurat care ar veni să se atingă cu gând chivernisilele de moastele Sfîntilor. Această tentativă este o pângăire, iar luară unui căt de mititel semn din moaște este o nelegiură de care ortodoxul rus, mai ales, se împămintă. Se istorisește, că o femeie bolnavă auzise de miraculosul efect, ce-l are atingerea trupului unuia

când vom fi siliți exclusiv la practicare principiului «noi prin noi înșine».

Și dacă totuși s'ar introduce urecare stolerelor prin singuracțile comite, aceasta s'ar putea indeplini cel mult pe motivul, să se remuneze serviciile extraordinare ale preotului, cari așa zicând nu cad în stera de activitatea pastorală.

Preot. Zaharie Manu.

Partidul nou guvernamental. În 6 Februarie n. s-a înființat adunarea de constituire nouă partid. Prim-ministrul *Wekerle* a mulțumit pentru mijlopii celor prezenti, accentuând însemnată problema soluției, ce aștepta deslegerea.

La propunerea sa aleg președintii al partidului conțijii Apponyi și Andrássy. Cel dinătrî, în considerare că acum ocupă un loc în cabinet, nu primește alegerea. Conte Andrássy, mulțumind pentru încredere, primește postul de președinte al partidului. S'a mai ales un consilu presidial, și s'a decis că nouă partidu să se numească: *Partidul constituțional 48-ist.*

Nu-i vorbă: sunt nelinăvăși, — dar a cui e vina? Sună sărac, dar cinstă e sărac! Deși și Dumnezeu Atotisitorul cu noște bine, de ce ai rămâne sărac oameni așa de harnic și de bun?

Precă cinstiți prieteni! Dacă suni străin ca mine, să spui astăzi de dragi frații voștri, să spui sfinte astea voi însă și de dângii! Să nu-mi luu în nume de război, să strig din adâncul inimii mele: Poate, invățători și intelectuali, iubiti poporului vostru din toată înțeama, căci este întrăvărat de drogoste voastră! Aduci jertfe neîncetante pentru neamul acesta; — n'au să fie zadarnice jertfele aduse. Vârsăți lumina binefăcătoare a credei curate și a culturii adevărate în sufletul său, ca să se risipească căt de curând înținerecul, care — fără de viața dânsului — îl învăluiește sufältul, și atunci — dar numai atunci — veți vedea, că poporul vostru, ca un fat-frumos din poveste, are să spargă cu mână inițiativa pielea roșinăsoasă, are să arunce de pe sine zdrențele urate ale neștiinței, și are să areze lumii întregi, că prin credința sa adâncă în Dumnezeu, prin credința sa neclintită fată de regele său, prin drogoste nemărginîă căt de rău să și prin foata viață sa cinstă și hărnică, este vrednic de toate drepturile, fără de care nu mai poate acum să trăiască un popor care și-a cunoscut odată puterile.

Tratativele de pace dela Brest-Litovsc

Per tractări în Berlin în legătură cu pace. — Păreri ale ziarelor. — Per tractări cu România. — Continuarea tratativelor la Brest Litovsc — Participare Poloniei. —

Contele Czernin, Kühlmann și Ludendorff cum scrie *Täglich Rundschau*, per tractări în Berlin asupra chestiei polone.

Necesar să se limpezească chestia poloneză între Germania și Austria-Ungaria.

Berlin, 5 Februarie. *Localanzeiger* scrie că partea nordică a Rusiei, stătătoare de Bolsevik, trebuie lăsată în măna soției săi și apoi nu mai poate fi salvată. Poporata dela granție trebuie mărturită de bolsevici, cari agăță mascole împotriva puterilor centrale. Bolsevicii cred, că sub masca armistitului este numai un contract legal de termen, care poate fi denunțat în orice clipă.

Berlin, 5 Februarie. *Vossische Zeitung* anunță: Azi se incep per tractările de armistițiu între reprezentanții puterilor centrale și al României.

Berliner Lokalanzeiger pretinde a săi că azi vor ajunge la capăt per tractările din Berlin privitoare la desabaterile apusă pricinuite cu Rusia. E vorba de chestii care trebuie limpezite înainte de a se ajunge la acord deplin cu Ucraina. Se vedește, că și chestia română a ajuns pe planul întâi, fiindcă guvernul român în urma evenimentelor din urmă s'a decis a trage concluziile și a urma pilda rădei din Kiev, desfăcându-se de ruși și aliații lor.

Un prieten al românilor

— Din scrisoarea unui abate. —

Caransebeș *Lumina*, în numărul al 2-lea, conține din peina cunoștințutului abatele din mănăstirea Strahov din Praga, *Metodiu Zavoral*, un articol, din care publicăm următoarele ţiruri:

Inainte cu patru ani era pentru mine Ardealul și Banatul numai o noție grafică; habar n'aveam cum trăsesc acolo oameni, cari doar înțelegeau limbile, ce fel de națională chinezescă sunătele, cari sunt virtuțile lor și care curatură și cunoscință. Astăzi, po să zic, că am pătruns de cădare în sufletul poporului românesc, și că am găsit acolo mă' apropiație de el și mă' umplut cu o dragoste sinceră față de dăsuș.

din adormiții intru Domnul. Cum însă boala o slabise că abia se putea mișca din pat, bărbatul ei veni singur la Kiev. Ajuns în dreptul cadavului unuia dintre săfinți, profitând de prilej, smulse, cu dinți un deget de la mănușă pusă la vedere: pentru nelegiura aceasta, bărbatul fu pădesit cu deportare în Siberia.

In catacombele din miezul muntelui sunt conservate scăfările cerii trezice de săfinți, — moaștele acestei întomesc de laolaltă una din cele mai mărele reliwe sfintei, iar locul unde se păstrează craniile reprezintă sanctuarul, care prin depărțirea lui de suprafata pământului și prin adâncimea fortificată inspiră creștinul o venerație și o stare sufletească de extaz înțelește pără atunci. Mai ales prăpăstia dă o impresie și mai puternică: ca amintește poveștile mitologicele Stix, râu, pe care, după credința greilor din vecheime, aveau să-l săracă sufletele morților. Din cele trezice de scăfările urge undelemenii binecuvântat, — mirul, — cu care preotii dă primă uregere — la nașterea omului, — și ultima — morților. Nume nu și cărori săfinți aparțin acele miraculoase căpătini. Calugării fac comerț cu undelemenul sacramental, il vând în sticle pentru tămaduoire boala lor de ochi.

Contele Czernin și Kühlmann s'au reîntrători de la Berlin la *Brest-Litovsc*.

Brest-Litovsc, 6 Februarie. Troki a declarat că români pe deosebi independentă Poloniei, dar aceasta e mai mult părăsire, cătă vreme și ocazia cu trupe germane. Kühlmann a răspuns, că declarația lui Troki și a patrula îmbucurător.

A arătat apoi doileanele finlandezilor, unde ruși au întrevinut, prin trupe.

Troki a răspuns, cu privire la Finlanda, că în primul său sejur nu a acționat să ceră înfrascat, trupele noastre să rămână acolo până la încheierea pașii. El recunoaște poporului polon dreptul de a exista independent dar fără sus și tare, că Polonia nu e stat și nici regat cătă vreme nu are nici graniță, nici rege.

Cezar, reprezentul lui Troki, că reprezintă interesele puterii mărești, vine azi spre a se lăurea la întrecere de cuvinte spirițuale, ci pentru a căuta înțelegere; nici Rusia mare nu are granite sigure și totuși reprezentanții puterilor discută cu dângii. Kühlmann scoate în relief contracizirea declaratiilor lui Troki, zicând, că acesta recunoaște pe deosebi independența Poloniei, iar pe de altă parte spune că nu are granite și rege. Cu această sedință s'a încheiat.

Dacă avem în gând, la început, să învățăm niște cuvinte românești din măla fată de soldați români boalaș și răsuș, care e răsfățărită în lazaretul meu, n'au jinut mult și m'am hotărât să studiez limba română că se poate de temeinic, văzând, că studiu acesta îmi deschide sufletele soldaților români și îmi desvăluie gândurile și simțimile lor.

Erau aproape fără de excepție numai oameni de rând, plăgăi, ciobani, oameni fară de cultură, în mare parte chiar oameni fară de carte și totuși căt de mare era răbdarea lor, chiar în durerile cele mai mari, «că bun și Dumnezeu și nu-si părăsește pe ai săi», cu cătă dragoste mișcătoare se găduiesc la nevestele lor și la pruncii lor și cum le străluceau ochii aurindu-mă zicând, că-mi place și mie limba lor strămoșesc și că trebuie să își iubească fiecare român limba și pământul.

Interiorul, fastul catacombelor din urmă nu se desobește de cele din fată. Gangușurile sunt pline de coscugile călugărilor, egumenilor, arhimandrișilor, episcopilor.

Văgăunile acesteia, pe vremuri, au servit tătarilor ca loc de refugiu.

In prezent catacombele de acest fel mai sunt la Roma, unde nu-i acea înăbușă și înghesuială orientală, nici privilegia asiacă. Ordinea domnește pretulindeni.

Orcum, catacombele din Kiev, cum și orașul mănăstiresc, sunt fala ortodoxisimului rus; iar faima despre minunile săfinilor puși în sicriu, în cutiile reprezentați în icoane, e răspândită în toată Rusia.

Până în anul 1876 aparțineau mănăstirilor trei guvernamente compuse din 138 comune și săte ce numără o poporare de 55.900 săfete (recreșmântul din 1785) — 28.510 bărbați și 29.390 femei. Ucazul imperial din 1786 Aprilie în 10, hotărâse o rentă anuală de de aproximativ 260.000 ruble, domeniile treând în stăpânire statului. În mănăstirele Kievului sălăjuesc 110 călugări, 300 frați slujitori, 100 oameni trebuitori tipografie și atelierelor, pe lângă cel 50 de servitori de rând.

